

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Dialecticæ

Dieterich, Conrad

Giessæ Hessorum, 1611

X. Habitus

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56580](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56580)

propositus tales significantia. *Ejus sunt hi CANONES.*

- I. Situs non recipit contrarietatem.
- II. Situs non suscipit magis ac minus.

X. HABITUS *EXEIV.*

Prædicamentum Habitus, est dispositio eorum, quæ adhærens aliquod externum denotant.

Habitus est notatio vestitus.

Vestium ac aliorum tegumentorum nomina, *tunica, thorax, diadema, galea, calceus, &c.* in abstracto considerata pertinent ad qualitatis speciem quartam. Hic enim loci sunt tantum concreta, *ut esse tunica, dypeatum, diadematum, calceatum, purpuratum, ocreatum, galeatum, pileatum, pallatum, &c.* *Ejus sunt hi CANONES.*

- I. Habitus suscipit magis ac minus.

Qui habet plures vestes & arma, dicitur magis vestitus, magis armatus, &c.

- II. Habitus suscipit contrarietatem.

Potest aliquis esse loricatorus, & tamen esse vestitus panno.

Hæc de Prædicamentis ipsis. Supersunt

POSTPRÆDICAMENTA.

Postprædicamenta sunt vocabulorum aliquot ambiguum distinctiones, quorum in Prædicamentis facta est mentio.

Sunt autem quinque. 1. Opposita. 2. Prius. 3. Simul. 4. Motus. 5. Habere.

- I. Opposita dicuntur modis quatuor. I. Adver-

Adversè opposita, sunt duæ qualitates mutuò se expellentes, *ut caliditas & frigiditas*. II. Relativè opposita, sunt relatum & correlatûs, *ut pater & filius*. III. Privativè opposita, sunt res & privatio, *ut lux & tenebra*. IV. Contradictoriè opposita, sunt propositiones repugnantes: *ut Ignis urit, ignis non urit*.

II. Prius dicitur modis quatuor. I. Prius tempore; *Sic arbor prior est pomo*. II. Prius natura: *ut causa prior est Effecto*. III. Prius ordine: *Sic in Grammatica syllaba prior est dictione*. IV. Prius dignitate: *Sic consul prior est Senatore*.

[Prius Naturâ est duplex: vel respectu natura generantis, sic materia est prior forma: vel respectu natura intendentis, sic forma prior est materia. *Mus foemina*. Alii addunt Prius cognitione; quod prius est, vel simpliciter, seu secundum naturam & intellectum, sic causa prius cognoscitur quàm effectus: vel secundum nos, aut sensum nostrum. Sic effectum prius cognoscitur quàm causa. Item Prius doctrinæ facilioris, quod sapissimè in disciplinis, ordine natura neglecto, sequimur.]

III. Simul dicitur dupliciter, I. Simul tempore, *ut faber & fabricatio: duo infantes eodem tempore nati*. II. Simul naturâ: *ut pater & filius, dominus servus, & omnia correlata*.

[His addi potest 1. Simul relatione, sicut pater & filius sunt simul. 2. Simul loco, sicut multa corpora simul esse possunt in communi loco. 3. Simul genere, *ut homo & bestia simul sunt, quia sub eodem genere (animali) immediate continentur. Alios modos vide apud alios.*]

IV. Motus est agitatio substantiæ, quæ acquirit aliquem terminum.

Ejus species sunt V. 1. est *Generatio*, à non esse ad esse. 2. *Corruptio*, ab esse ad non esse. 3. *Augmentatio*, quâ major acquiritur quantitas. 4. *Diminutio*, quâ minor fit quantitas. 5. *Alteratio*, quâ alia acquiritur qualitas: & denique 6. *Motus localis*, quo subinde aliud spatium occupatur.

[Hæc tamen Physica sunt, non Logica.]

V. Habere dicitur VII. modis. 1. Habere qualitatem, ut *scientiam*. 2. quantitatem, ut *magnitudinem*. 3. ea quæ sunt circa corpus vel totum, vel ejus partes, ut *vestes, annulum*. 4. partem, ut *pedem, manum, &c.* 5. contentum, ut *vinum in dolio*. 6. possessionem, ut *domum, agros, aurum*. 7. relatè, ut *habere conjugem, maritum, &c.*

[Ramei Postpredicamenta tanquam heterogenea ex arte Logica planè reiciunt, cum sint Grammatica ut plurimum vocum Interpretationes, quæ Lexicographos concernant. In Predicamentis quadam ad scientias alias amandant, quadam (cum generalia generaliter sint tradenda & semel) generalis Inventionis argumentis accommodant. Ad locum subjecti referunt substantiam, quatenus ei accidentia inhaerent. Itemq; Situm & Vbi. Actionem ad effecta. Passionem, Qualitatem, Quando & Habitum ad modos adjunctorum. Relationem ad Relata. Quantitatem deniq; ratione equalitatis & inequalitatis ad comparata. Nos, ne singula hæc tyronibus incognita sint, præmittere volumus. Sufficiant, verò isthæc *Ἐπεξηγήσεις* dicta de Predicamentis eorundemq; *Ἐνυπόθετα*. Aggrediemur tandem in nomine Domini *πυδίων* ipsam.]